ДЕКАНУ И ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Поштоване колегинице и колеге,

Изабрани 22. новембра на II редовној електронској седници Изборног и Наставно-научног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду у Комисију за избор једног ванредног професора за ужу научну област Хунгарологија, предмети Мађарска књижевност и Теорија и техника превођења (Одлука бр. 3822/1), чланови Комисије

1. Др Александар Јерков, редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду, председник Комисије (датум избора у звање: 22. 6. 2016. Наставно-научна област Српска књижевност; предмет Српска књижевност 20. века; ментор предложеног кандидата)
2. Др Корнелија Фараго, редовни професор у пензији Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду (датум избора у звање: 21. 2. 2010. Ужа научна област Историја мађарске књижевности са компаратистиком и теоријом књижевности)
3. Др Ева Бањаи, редовни професор Факултета за стране језике и књижевности Универзитета у Букурешту (датум избора у звање: 18. 2. 2016. Ужа научна област Хунгарологија и наука о књижевности)

имају част и задовољство поднети Већу следећи

ИЗВЕШТАЈ

На расписани конкурс објављен 8. 12. 2021. године у листу *Послови* пријавио се један кандидат, **проф. др Марко Чудић**. Колега Чудић је и до сада радио као ванредни професор на Катедри за хунгарологију и већ низ година је руководио радом ове катедре. Професор Чудић је својим дугогодишњим ангажманом на Катедри и на Филолошком факултету оставио снажан траг, он је добро познат по свом ентузијазму и компетентности, организационим способностима и академској посвећености. Његов труд и отвореност за сарадњу доприносе томе да ова Катедра, једна од, како се то у лепом смислу речи каже, малих катедри Филолошког факултета, буде примерни научни, образовни и културни центар. Не може се довољно нагласити значај његовог рада на једној суседској култури која нам, међутим, није довољно добро позната. Од студентских и докторандских до наставничких дана колеге Чудића и српска и мађарска филологија су кроз развој овог билингвалног стручњака на добитку. Понекад

неконвенционалан и увек колегијалан, укрштајући модеран приступ и старинска хуманистичка академска уверења, колега Марко Чудић је свом раду на Катедри и Факултету дао препознатљиву боју. Истакнути преводилац и човек који у јавности уме да представи и заступа сву корист и неопходност сусрета суседних култура, њихове разлике и преплитања, колега Чудић је човек присутан у широј јавности у којој на изузетно достојан начин представља филолошке дисциплине и културолошки учинак филолошких студија. Афирмисан својим текстовима и целином свог рада у пољу представљања мађарске књижевности и културе, па у ширем смислу и историје битних цивилизацијских и историјскополитичких токова, колега Чудић ће у овом реферату који има више него повољан закључак, уз изузетно високе резултате студентске евалуације, бити високо оцењен и препоручен Изборном већу, што ћемо образложити у реферату и изреци предлога за избор које овде дајемо на разматрање.

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

У приложеној биографији проф. др Марко Чудић наводи да је рођен у Сенти 1. фебруара 1978. године. Основну школу и гимназију завршио је у родном граду. На Катедру за хунгарологију Филолошког факултета Универзитета уписао се 1997. године. Дипломирао је с одличним успехом (просек 9,54) у јуну 2001. године и исте године уписао се на постдипломске-магистарске студије, смер Наука о књижевности.

У зимском семестру 2002–2003 године боравио је на Институту за угрофинске студије Филозофског факултета у Бечу, као истраживач-стипендиста. Магистарски рад под насловом *Погледи Данила Киша на мађарску поезију XX века (с посебним освртом на Кишове препеве модерне мађарске лирике)* одбранио је на Филолошком факултету Универзитета у Београду 13. јула 2005. године, пред комисијом у саставу: др Александар Јерков (ментор), др Јанош Бањаи (коментор) и др Корнелија Фараго. Докторску дисертацију под насловом *Роман путовања у мађарској књижевности XX века (Ђула Круди, Фрићеш Каринти, Антал Серб, Шандор Мараи, Миклош Месељ и Петер Естерхази)* одбранио је 20. априла 2011. године, пред комисијом у саставу: др Александар Јерков (ментор), др Јанош Бањаи (коментор), др Корнелија Фараго и др Слободанка Пековић.

На Катедри за хунгарологију почео је да ради 2003. године као асистент-приправник. У звање асистента изабран је 2006. У исто звање изабран је 2010. године. 2012. изабран је у звање доцента, а 20. јуна 2017. године изабран је у звање ванредног професора. Од 23. јануара 2017. године налази се на позицији управника Катедре за хунгарологију.

На Катедри за хунгарологију Филолошког факултета Универзитета у Београду, у оквиру студијског програма ЈКК – модул Мађарски језик, књижевност, култура, колега Чудић држи предавања и вежбе из следећих предмета:

Основне академске студије (ОАС):

Увод у хунгарологију 1-2

Мађарска књижевност 5-8

Теорија и техника превођења 1-2

Мастер академске студије (МАС):

Поетика Дежеа Костолањија

Ендре Ади и српска књижевност XX века

Докторске академске студије (ДАС):

Поетика савременог мађарског романа

У периоду од претходног избора, објавио је једну монографску студију и више оригиналних и прегледних научних радова у домаћим и међународним научним часописима, тематским и конференцијским зборницима радова, учествовао је на неколико домаћих и међународних научних скупова. Био је ментор приликом израде једне докторске дисертације и више мастер радова. Организовао је међународни научни скуп *25 година београдске хунгарологије* и био главни уредник електронског зборника радова *Четврт века београдске хунгароогије*.

Члан је Међународног хунгаролошког друштва (Nemzetközi Hungarológiai Társaság), као и Матице српске. Члан је Већа докторских студија Филолошког факултета Универзитета у Београду, а био је и члан Савета Филолошког факултета Универзитета у Београду у периоду 2019–2020. године.

Бави се и књижевним преводилаштвом. Члан је Управног одбора Удружења књижевних преводилаца Србије и председник Жирија за доделу награде „Милош Н. Ђурић”. Члан је уредништва часописа *Híd* из Новог Сада, часописа *Acta Historiae Litterarum Hungaricarum* из Сегедина, као и часописа за преводну књижевност *Мостови* из Београда. Године 2019. добио је награду „Милош Н. Ђурић” за најбоље преведену књигу прозе.

Колега Чудић је за избор приложио копије својих радова и следећу библиографију:

БИБЛИОГРАФИЈА

РАДОВИ КАНДИДАТА ОБЈАВЉЕНИ У ПОСЛЕДЊЕМ ИЗБОРНОМ ПЕРИОДУ (ОД 20. 6. 2017. ДО 10. 12. 2021.), РАЗВРСТАНИ ПО КАТЕГОРИЈАМА

Ia

Оригинални и прегледни научни радови

Научна монографија:

1. Čudić, Marko, *Áthangolódások. Tanulmányok a műfordításról és az interkulturalitásról* [Прештимавања. Студије о књижевном превођењу и интеркултуралности]. Forum, Нови Сад, 2018. (177 стр.)
   UDC 81'255.4 ISBN 978-86-323-1053-7
   Монографска студија – збирка научних радова посвећених теорији и техници књижевног превођења

   Категорија: **M42**

Радови у научним часописима, тематским и конференцијским зборницима радова:

1. Čudić, Marko, "The Phenomenon of Deliberate 'Language Loss' in the works of István Domonkos and László Végel". In: *Minority Languages in Education and Language Learning: Challenges and New Perspectives*. Editors Jelena Filipović and Julijana Vučo. Univerzitet u Beogradu, Filološki fakultet, 2017, pp. 239–251
   Original scientific paper

   UDC 821.511.141(497.11)

   DOI https://doi.org/10.18485/fid.2017.7.ch13

   ISBN 978-86-6153-420-1

   Категорија: **M14**

2. Чудић, Марко „*Апокалипсавање* – јунаци прозе Ласла Краснахоркаија и њихова сметењачка потрага за смислом". У: Марија Лојаница – Драган Бошковић (уредници): *Doomsday. Седми печат* (тематски зборник радова од међународног значаја). ФИЛУМ, Крагујевац, 2020, стр. 239–255.
   Оригинални научни рад

   UDC: 27-175:821.511.141821.511.141-31.09 Krasznahorkai L

   ISBN 978-86-80796-65-9

   https://drive.google.com/file/d/1WnjwTUoZMZG04g9MTZl7X5aCWydUfe5I/view

   Категорија: **M14**

3. Чудић, Марко, „Може ли се говорити о (раном) Лајошу Кашаку као прототипу зенитистичког *барбарогенија*?”. У: *Сто година часописа ZENIT.* Зборник радова. Уредници: Бојан Јовић, Ирина Суботић. Галерија RIMA, Крагујевац – Београд / Институт за књижевност и уметност, Београд, 2021, стр. 311–328.
Оригинални научни рад

УДК 821.511.141.09(497.11) Кашак Л

7.037/.038.1(497.11)

050.4883ЕНИТ

ISBN 978-86-7095-275-1

Категорија: **M14**

4. Чудић, Марко, „Хунгаролошка концепција Александра Тишме”. *Књижевна историја*, Београд, год. XLIX, 2017, бр. 163, стр. 123–140.
Оригинални научни рад
УДК 821.163.41.09-94 Тишма А.
821.511.141.03=163.41
ISSN 0350-6428
http://arhiva.knjizevnaistorija.rs/editions/163/7_Cudic.pdf

Категорија: **M24**

5. Чудић, Марко, „Кратак преглед развоја неохеленских студија у Мађарској до краја двадесетог века”. *Филолошки преглед*, Београд, год. XLIV, 2017/2, стр. 93–106.
Прегледни рад

УДК 811.14(439)’’17/19’’

ISSN 0015-1807

http://www.fil.bg.ac.rs/fpregled/

Категорија: **M51**

6. Чудић, Марко, „Проблеми израде новог мађарско-српског речника из перспективе књижевног преводиоца”. Тематски зборник радова *Српска лексикографија – речници српског језика као изворишта граматичких и семантичких истраживања*. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 47/1, МСЦ, Београд, 2018, стр. 441–449.
Оригинални научни рад

УДК 811.511.141’373.7:811.163.41’373.7

811.511.141’374=163.41

ISSN 0351-9066

https://doi.org/10.18485/msc.2018.47.1.ch41

Категорија: **M51**

7. Чудић, Марко, „Осврт на српску рецепцију мађарске књижевности у последњих неколико деценија”. *Филолошки преглед*, Београд, год. XLVII, 2020/1, стр. 189–202.
Прегледни рад

УДК 821.511.1.094:81’255=163.41

ISSN 0015-1807

http://www.fil.bg.ac.rs/fpregled/

Категорија: **M51**

8. Чудић, Марко, „Један прилог изучавању позиције и одговорности интелектуалца у кризним временима – случај Шандора Мараија”. *Анали Филолошког факултета,* год. 33 (2021), бр. 1, стр. 231–243.
Оригинални научни рад

https://anali.fil.bg.ac.rs/index.php/anali/article/view/analiff-2021-33-1-13

https://doi.org/10.18485/analiff.2021.33.1.13

UDC: 821.511.141.09 Мараи Ш.

ISSN 0522-8468

Категорија: **M51**

9. Чудић, Марко, „Упоредна анализа неких аспеката путописа Дежеа Костолањија и Милоша Црњанског”. У: Корнелија Фараго (ур.), *Из историје српско-мађарских културних веза 2* (двојезични тематски зборник студија). Матица српска, Одељење за књижевност и језик, Нови Сад, 2019, стр. 43–67.
Оригинални научни рад

ISBN 978-86-7946-292-3

Категорија: **M44**

10. Чудић, Марко, „Четири деценије војвођанског дечјег и омладинског листа *Jó Pajtás* (1947– 1987)”. У: Тијана Тропин, Станислава Бараћ (уреднице), *Часописи за децу: југословенско наслеђе (1918–1991).* Зборник радова. Институт за књижевност и уметност, Београд, 2019, стр. 361–376.
Прегледни рад

УДК 050.488JÓ PAJTÁS''1947/1987''

ISBN 978-86-7095-250-8

Категорија: **M45**

11. Чудић, Марко, „Збирка прича *Иде свет* Ласла Краснахоркаија сагледана из преводилачке перспективе". У: Јелена Костић Томовић и др. (ур.), *Превођење као вештина и уметност. Зборник у част Бранимиру Живојиновићу поводом деведесетогодишњице рођења.* FOCUS – Форум за интеркултуралну комуникацију, Београд, 2020, стр. 90 –102.
Оригинални научни рад

UDC 81'255.2 821.511.141.03=163.41 821.511.141-32.09 Krasznahorkai L.

ISBN 978-86-88761-13-0

http://www.komunikacijaikultura.org/E-books/Zivojinovic.pdf

Категорија: **M45**

12. Čudić, Marko, „Identitás, trauma, nyelv: Aleksandar Tišma és Danilo Kiš gondolatai a nyelvről". [Identitet, trauma, jezik: misli Aleksandra Tišme i Danila Kiša o jeziku]. In: *Európai identitás(ok), identitások Európában / Identité(s) européenne(s), identités en Europe / Europäische Identität(en), Identitäten in Europa. Rencontres européennes / Európai Találkozók / European Encounters.* Collected papers of the Joseph Károlyi Foundation's symposiums. Károlyi József Alapítvány / L'Harmattan, Budapest, 2017, pp. 112–124.
Original scientific paper

ISBN 978-963-414-383-3

Категорија: **M33**

13. Чудић, Марко, „Слика Низоземске у путописима Дежеа Костолањија и Ержебет Јухас". У: Јелица Новаковић-Лопушина и др. (ур.), *Три деценије београдске недерландистике. Културне везе између простора југоисточне Европе и Низоземља.* Тематски зборник радова са истоименог међународног научног скупа одржаног на Филолошком факултету Универзитета у Београду 3–5. новембра 2017. Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2018, стр. 32–41.
Оригинални научни рад

https://doi.org/10.18485/bgd_nlistiek_30.2018.ch3
ISBN 978-86-6153-536-9 (FFUB)

Категорија: **M33**

14. Čudić, Marko, „Egy regény két különböző nyelvű fordítása, eltérő fordítói poétikák tükrében” [Два превода истог романа у светлу различитих преводилачких поетика]. У: Марко Чудић (ур.), *Четврт века београдске хунгарологије* [Електронски извор] / - Београд : Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2021, стр. 175–196.
Оригинални научни рад

UDK:821.163.2.03-31=511.141
821.163.2.03-31=163.41
DOI: https://doi.org/10.18485/25bghun.2021.ch9
ISBN 978-86-6153-657-1

Категорија: **M33**

15. Чудић, Марко, „Слика Београда у путопису Ласла Ч. Саба”. У: Александра Вранеш (ур.), *Сан о граду II* (зборник радова с научног скупа националног значаја, одржаног 15–17. октобра 2018. у Андрићграду). Андрићев институт, Андрићград – Вишеград, 2019, стр. 127–143.
Оригинални научни рад

https://doi.org/10.18485/ai_san_o_gradu.2019.ch8
УДК 821.511.141.09-31 Сабо Л.
ISBN 978-99976-21-53-5

Категорија: **M63**

16. Чудић, Марко, „Новија мађарска читања Андрића: тематски број часописа *Ex Symposion*”. У: Александра Вранеш (ур.), *Андрић и европске књижевности.* Зборник радова са научног скупа одржаног 12. и 13. октобра 2019. у Андрићевом институту. Андрићев институт, Андрићград – Вишеград, 2020, стр. 165–188.
Оригинални научни рад

10.7251/AEK2001165C
УДК 821.511.141.09:821.163.41.09 Андрић И.
ISBN 978-99976-21-73-3

Категорија: **M63**

17. Čudić, Marko, „Az identitástrauma/traumatikus identitás nyelvi aspektusai(i). Aleksandar Tišma gondolatai a nyelvről” [Језички аспект(и) идентитетске трауме/трауматичног идентитета. Мисли Александра Тишме о језику]. *Hungarológiai Közlemények,* Нови Сад, 2017/2, стр. 91–102.
Original scientific paper

ETO: 821.163.41.09Tišma,A.
316.74:81
DOI: 10.19090/hk.2017.2.91-102
ISSN 0350-2430

Категорија: **M52**

18. Чудић, Марко, „Прилог изучавању времена и простора у Крудијевим приповеткама о Синдбаду”. *Philologia*, Београд, бр. XV, год. XV, 2017, стр. 37–46.
Оригинални научни рад

UDC: 821.511.141.09-311.4
DOI: https://doi.org/10.18485/philologia.2017.15.15.4
https://philologia.org.rs/index.php/ph/article/view/philologia-2017-15-15-4/57
ISSN 1451-5342

Категорија: **M52**

19. Чудић, Марко, „Теорија и критика превода у часопису *Híd* од 1972. до 1991. године”. *Лик,* год. VI, бр. 9, Андрићев институт, Андрићград – Вишеград, 2020, стр. 75–89.
Оригинални научни рад

УДК 81’25

ISSN 2302-8640

https://doi.org/10.18485/ai_lik.2020.8.9.2

Категорија: **M52**

20. Čudić, Marko, „A »parafrázis eretneksége« és a felismerés között. Adalék Bori Imre Krúdy- és Kosztolányi-monográfiája prózaelemzői módszerének vizsgálatához” [Између „јереси парафразе” и спознаје. Додатак истраживању метода тумачења прозе којима се Имре Бори служио у својим монографијама о Крудију и Костолањију]. *Hungarológiai Közlemények,* 2020/1, Нови Сад, стр. 93–106.
Original scientific paper

ETO: 821.511.141.1BORI I.
821.511.141-027.65
DOI: 10.19090/hk.2020.1.93-106
ISSN 0350-2430
file:///C:/Users/Marko/AppData/Local/Temp/2194-Article%20Text-3985-1-10-20201007.pdf

Категорија: **M52**

21. Čudić, Marko, „Krasznahorkai László műveinek fordítási kihívásai: Adalékok a téma tanulmányozásához” [Преводилачки изазови у делима Ласла Краснахоркаија: Прилози изучавању теме]. *Hungarológiai Közlemények,* 2021/1, Нови Сад, стр. 36–48. (од 2020. године часопис се налази на ERIH+ листи)
Original scientific paper

ETO:821.511.141-3KRASZNAHORKAIL.
81’255.4
DOI: 10.19090/hk.2021.1.36-48

ISSN 0350-2430

file:///C:/Users/Marko/AppData/Local/Temp/2233-Article%20Text-4054-1-10-20210930.pdf

Категорија: **М52**

22. Čudić, Marko, „Ivo Andrić nemzeti és nyelvi identitása(i) az újabb délszláv és magyar kritikai recepció tükrében (rövid áttekintés)” (Национални и језички идентитет(и) Иве Андрића у светлу новије јужнословенске и мађарске критичке рецепције – кратак преглед). *Híd,* Нови Сад, 2020/4, стр. 80–91.
Оригинални научни рад

ISBN 0350-9079

Категорија: **М53**

Поштоване колегинице и колеге, како правилник налаже, овде ћемо навести обрачун бодова који показује како је колега Чудић више него испунио захтеве (председник ове комисије има резерве према таквим прописима, али док су на снази, и он ће их у границама академске норме одређене историјом хуманистике поштовати):

Укупан збир бодова остварених према категоријама радова (у које смо, у категорији М36, придодали и уређивање електронског зборника радова с међународног научног скупа): М42 (7 бодова) + 3 x М14 (3 x 5) + М24 (4) + 4 x М51 (4 x 3) + М44 (3) + 2 x М45 (2 x 1,5) + 3 x М33 (3 x 1) + 2 x М63 (2 x 1) + 4 x М52 (4 x 1,5) + М53 (1) + М36 (1,5) = 7 + 15 + 4 + 12 + 3+ 3+ 3+ 2 + 6+ 1 + 1,5 = <u>57, 5 бодова укупно.</u>

Іб

Некатегорисани научни радови:

1. Čudić, Marko, „Aleksandar Tišma fragmentumai a magyar irodalomról” [Фрагменти Александра Тишме о мађарској књижевности]. *Alföld,* Debrecen, 2018. szeptember, pp. 52–67.
Есејистичка студија

ISSN 0401-3174

http://epa.niif.hu/00000/00002/00241/pdf/EPA00002_alfold_2018_09_052-067.pdf

2. Čudić, Marko, „Szemelvények a magyar irodalom utóbbi néhány évtizedének szerbiai recepciójából” [Фрагменти из српске рецепције мађарске књижевности у последњих неколико деценија]. *Szépirodalmi Figyelő*, Budapest, 2018/6, pp. 27–39. Прегледни рад

   ISSN 1585-3829
   https://docplayer.hu/212669912-Szemelvenyek-a-magyar-irodalom-utobbi-nehany-evtizedenek-szerbiai-recepciojabol-1.html

II

Остали радови:

1. Čudić, Marko, „Néhány széljegyzet a vajdasági magyar identitás karakterológiájához” [Неколико успутних забелешки о карактерологији војвођанских Мађара – есеј]. У: Losoncz Márk (прир.), *Ki vagy te, vajdasági magyar? Írások az identitásról és annak hiányáról* [Ко си ти, војвођански Мађару? Текстови о идентитету и његовом недостатку]. Forum, Нови Сад, 2017, стр. 27–40.
   Есеј

   323.1(=511.141)(497.11)(082)

   ISBN 978-86-323-0998-2

2. Чудић, Марко, „Уз темат ‚Српско-мађарска културна и књижевна прожимања’”. Уводни текст за темат у часопису *Књижевна историја*, год. XLIX, Београд, 2017. бр. 163, стр. 85–86.
   Уводни текст уз темат у часопису

   УДК 821.163.41.09’’19’’

   821.511.141.09’’19’’

   ISSN 0350-6428

   http://arhiva.knjizevnaistorija.rs/editions/163/4_Cudic_uvod.pdf

3. Čudić, Marko, „Bonyolult kérdések olvasóbarát megközelítésben (Deczki Sarolta: *Fordított világ*)” [Компликована питања сервирана на разумљив начин. Приказ књиге *Обрнути свет* Шаролте Децки]. *Híd*, Нови Сад, 5/2018, стр. 83–87.
   Приказ збирке критичких студија

   ISBN 0350-9079

4. Чудић, Марко, „*Даљине* Магде Сабо или о трагичном неспоразуму генерација”. Поговор за превод романа. У: Магда Сабо, *Даљине*. Превео с мађарског Марко Чудић. Штрик, Београд, 2019, стр. 343–356.
   Поговор романа

   ISBN 978-86-89597-32-5

5. Čudić, Marko, „Fontos adalék a regionális térpoétika és a sajtótörténet kutatásához. Roginer Oszkár: A jugoszláviai magyar irodalom terei. VMMI, Zenta, 2019.” [Важан прилог изучавању регионалне поетике простора и историје штампе. Приказ књиге Оскара Рогинера *Простори југословенске мађарске књижевности*]. *Híd,* Нови Сад, 2020/5, стр. 65–70.
   Приказ научне монографије

   ISBN 0350-9079

6. Чудић, Марко, „*Улица Каталин* Магде Сабо – у потрази за растргнутим временом”. Поговор за превод романа. У: Магда Сабо, *Улица Каталин.* Превео с мађарског Марко Чудић. Штрик, Београд, 2021, стр. 237–243.
   Поговор романа

   ISBN 978-86-89597-47-9

III

Преводи

Преводи научних радова:

1. Вираг, Золтан, „Готово истоветни други: јужнословенски контекст опуса Ендреа Адија”. Превео с мађарског Марко Чудић. *Књижевна историја,* Београд, год. L, бр. 164, 2018, стр. 109–124.
   Превод оригиналног научног рада

   УДК 821.511.141.09 Ади Е.
   ISSN 0350-6428
   http://arhiva.knjizevnaistorija.rs/editions/164/virag.pdf

2. Ладањи, Иштван, „Превођење и културни идентитет часописа *Új Symposion* у првим годинама излажења (1965–1971)”. Превео с мађарског Марко Чудић. *Књижевна историја*, Београд, год. L, бр. 164, 2018, стр. 125–134.
   Превод оригиналног научног рада

   УДК 821.163.4.03=511.141
   ISSN 0350-6428
   http://arhiva.knjizevnaistorija.rs/editions/164/ladanji.pdf

Књижевни преводи (књиге):

1. Краснахоркаи, Ласло, *Иде свет.* Превео с мађарског Марко Чудић. Ренде, Београд, 2019 [збирка прича, 302 стр.].
   ISBN 978-86-6173-064-1

Напомена: за превод ове књиге, преводилац је добио награду „Милош Н. Ђурић” за најбоље преведену књигу прозе у 2019. години.

2. Сабо, Магда, *Даљине.* Превео с мађарског Марко Чудић. Штрик, Београд, 2019 [роман, 356 стр.].

   ISBN 978-86-89597-32-5

3. Сабо, Магда, *Улица Каталин.* Превео с мађарског Марко Чудић. Штрик, Београд, 2021 [роман, 243 стр.].

   ISBN 978-86-89597-47-9

Књижевни превод објављен у периодици:

1. Месељ, Миклош, „Извештај о пет мишева”. Превели с мађарског Мина Мастиловић и Марко Чудић. *Мостови*, Београд, бр. 177–178, 2018, стр. 93–104.

   ISSN 0350-6525

Комисија ће у овом реферату узети у обзир све радове проф. др Марка Чудића.

У Прилогу 3 своје пријаве, колега Чудић наводи и остале податке релевантне за овај избор:

I Учешће (са рефератом) на међународним и домаћим научним скуповима у земљи и иностранству у претходном изборном периоду (од 20. 6. 2017. до 10. 12. 2021.):

1. Учешће на Научном састанку слависта у Вукове дане (*Српска лексикографија – речници српског језика као изворишта граматичких и семантичких истраживања*), одржаном у Међународном славистичком центру Филолошког факултета Универзитета у Београду одржаном 14–18. IX 2017. Наслов реферата: „Проблеми израде новог мађарско-српског речника из перспективе књижевног преводиоца”.

2. Учешће на међународном научном скупу *Три деценије београдске недерландистике. Културне везе између простора југоисточне Европе и Низоземља*, одржаном на Филолошком факултету Универзитета у Београду 3–5. новембра 2017. Наслов реферата: „Слика Низоземске у путописима Дежеа Костолањија и Ержебет Јухас”.

3. Учешће на научном скупу *Сан о граду*, одржаном у Андрићевом институту у Андрићграду – Вишеграду 15–17. октобра 2018. Наслов реферата: „Слика Београда у путопису Ласла Ч. Саба”.

4. Учешће на научном скупу *Андрић и европске књижевности*, одржаном у Андрићевом институту у Андрићграду – Вишеграду 12. и 13. октобра 2019. Наслов реферата: „Новија мађарска читања Андрића: тематски број часописа *Ex Symposion*”.

5. Учешће на међународном научном скупу поводом шездесетогодишњице оснивања Катедре за хунгарологију Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, одржаном у Новом Саду 22–23. октобра 2019. Наслов реферата: „A »parafrázis eretneksége« és a felismerés között. Adalék Bori Imre Krúdy- és Kosztolányi-monográfiája prózaelemzői módszerének vizsgálatához” [Између „јереси парафразе” и спознаје. Додатак истраживању метода тумачења прозе којима се Имре Бори служио у својим монографијама о Крудију и Костолањију].

6. Учешће на међународном научном скупу *25 година београдске хунгарологије*, одржаном на Филолошком факултету Универзитета у Београду 29–30. новембра 2019. Наслов реферата: „Egy regény két különböző nyelvű fordítása, eltérő fordítói poétikák tükrében” [Два превода истог романа у светлу различитих преводилачких поетика].

7. Учешће на међународном научном скупу *Irodalom és nemzeti identitás* [*Књижевност и национални идентитет*] у заједничкој организацији Института за књижевност из Будимпеште и Новосадског огранка САНУ, одржаном у Будимпешти 10–11. децембра 2019. Наслов реферата: „Ivo Andrić nemzeti és nyelvi identitása(i) az újabb délszláv és magyar kritikai recepció tükrében (rövid áttekintés)” (Национални и језички идентитет(и) Иве Андрића у светлу новије јужнословенске и мађарске критичке рецепције – кратак преглед).

8. Учешће на међународном научном скупу *Мањине у књижевности* у заједничкој организацији Института за књижевност из Будимпеште и Новосадског огранка САНУ, одржаном у Новом Саду 22–23. јуна 2020. Наслов реферата: „Мањинска концепција Ласла Мартона (*Убица Л. М.* И *Наша мала република*)”.

9. Учешће на међународном научном скупу *(Kelet-)Közép-Európa mint kulturális konstrukció* [Источна и средња Европа као културална конструкција], одржаном на Универзитету у Њитри 6–7. маја 2021. Наслов реферата: „Párizs közép-európai szemekkel: Hevesi András és Danilo Kiš fiatalkori Párizs-élményei” [Париз из источноевропске визуре: младалачки доживљај Париза Андраша Хевешија и Данила Киша].

10. Учешће на међународном научном скупу *Contemporary and Recent Hungarian Fiction: Reception and Cross-Cultural Interpretations*, одржаном на Филозофском факултету Универзитета „Лоранд Етвеш” (ELTE) у Будимпешти 4–5. новембра 2021. године. Наслов реферата: “László Krasznahorkai’s Short Story Collection *The World Goes On* from the Translator’s Point of View”.

11. Учешће на научном скупу *Српска књижевност у историјама књижевности – поводом 225. годишњице рођења Павла Јосифа Шафарика*, одржаном у САНУ 22– 23. новембра 2021. године. Наслов реферата: „Слика српске књижевности у мађарској славистици и широј интелектуалној јавности Мађарске”.

II Учешће у научним пројектима

IIа Домаћи научни пројекат:

1. Сарадник на пројекту *Улога српске периодике у формирању књижевних, културних и националних образаца* (178024). Пројекат се реализује у оквиру Института за књижевност и уметност Универзитета у Београду.

IIб Међународни научни пројекти:

1. Сарадник на пројекту *Probing the Boundaries of the (Trans)National: Imperial Legacies, Transnational Literary Cultures and Multilingual Practices in East Central Europe*. Пројекат се реализује на Одсеку за књижевност, регионалне студије и европске језике Хуманистичког факултета Универзитета у Ослу: https://www.hf.uio.no/ilos/english/research/projects/probing-the-boundaries-of-the-transnational/index.html

2. Сарадник на међународном научном пројекту *Introduction to Hungarian Literature (Transcultural Aspects in Hungarian Literary Histories for Foreigners)*. Пројекат се реализује у оквиру програма *Domus Hungaricum*.

III Менторства у изради докторске дисертације и мастер радова

IIIа Менторство у изради докторске дисертације:

1. Ментор у изради докторске дисертације коју је мр Јелена Симуновић Полуга одбранила под насловом „Превод као мјесто језичког контакта и језичке промјене на примјеру превода књига из области популарне психологије”. Дисертација је одбрањена на Филолошком факултету Универзитета у Београду 1. септембра 2020. године, пред Комисијом у саставу: др Јелена Филиповић, ред. проф. (председница Комисије), др Оливера Дурбаба, ред. проф., чланица Комисије, др Ненад Томовић, ван. проф., члан Комисије, др Марија Мандић, виша научна сарадница Балканолошког Института САНУ, чланица Комисије, и др Марко Чудић, ван. проф., ментор и члан Комисије.

IIIб Менторство у изради мастер радова:

1. Вукадиновић, Марина, „Егзистенцијализам у *суботичким романима* Дежеа Костолањија". Рад одбрањен 29. IX 2014.
2. Тричковска, Јелена, „Скривени и нескривени идеолошки искази у роману *Паралелне приповијести* Петера Надаша". Рад одбрањен 1. IV 2015.
3. Јакуш, Филип, „О преводљивости личних имена у романима Дежеа Костолањија". Рад одбрањен 28. IX 2016.
4. Диковић, Милица, „Два српска превода песме *Апокриф* Јаноша Пилинског". Рад одбрањен 28. IX 2017.
5. Грчић, Снежана, „Анализа одабраних преводилачких решења Арпада Вицка у српском издању *Једноминутних новела* Иштвана Еркења". Рад одбрањен 30. VI 2020.
6. Јовић, Јована, „Мотив емиграције у *Дневницима* Шандора Мараија". Рад одбрањен 30. IX 2020.
7. Мастиловић, Мина, „Упоредна анализа српског и хрватског превода романа *Путник и месечина* Антала Серба". Рад одбрањен 22. I 2021.

IV Награде и признања:

1. Стипендија Преводилачке фондације „Милан Фишт" за младе преводиоце, додељена 2002. године
2. Награда „Bazsalikom" (Босиљак) која се додељује у оквиру манифестације „Дани Корнела Сентелекија" у Сивцу, за целокупан дотадашњи преводилачки рад, додељена 2004. године
3. Награда „Ервин Шинко" коју младим писцима и научницима додељује Катедра за хунгарологију Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, за целокупан дотадашњи научни и есејистички рад на мађарском језику, додељена 2006. године
4. Награда „Милош Н. Ђурић" коју додељује Удружење књижевних преводилаца Србије, за најбоље преведену прозну књигу у 2019. години. Награда је додељена за превод књиге *Иде свет* Ласла Краснахоркаија (Ренде, Београд, 2019)

VI Допринос академској и широј заједници

VIа Учешће у међународној размени наставника у оквиру програма ERASMUS+:

1. Серија предавања на Факултету за хуманистику Универзитета у Печују (на Катедри за савремену мађарску књижевност и теорију књижевности) – фебруар 2018.
2. Серија предавања на Филозофском факултету Универзитета у Сегедину, на Катедри за модерну мађарску књижевност – новембар 2019.

VIб Организација међународног научног скупа, уређивање зборника и темата у научном часопису:

1. Главни организатор међународног научног скупа *25 година београдске хунгарологије*, одржаног на Филолошком факултету Универзитета у Београду 29 – 30. новембра 2019. године
2. Главни уредник рецензираног електронског зборника радова *Четврт века београдске хунгарологије* прочитаних на међународном научном скупу *25 година београдске хунгарологије* (укупно 546 стране): http://www.fil.bg.ac.rs/wp-content/uploads/zbornici/25gbh/25GBH%20-%20Zbornik%20sa%20konferencije.pdf
3. Уредник темата *Српско-мађарска културна и књижевна прожимања* и *Српско-мађарска културна и књижевна прожимања II* у часопису *Књижевна историја* бр. 163 (2017), стр. 83–140 и *Књижевна историја* бр. 164 (2018), стр. 107–134.
4. Члан уређивачког одбора тематског зборника радова *Из историје српско-мађарских културних веза 2* (254 стр.). Матица српска, Нови Сад, 2019.

VIв Члан уредништва часописа:

1. Члан уредништва књижевно-научног часописа *Híd* из Новог Сада (категорије М53)
2. Члан Уређивачког одбора научног часописа *Acta Historiae Litterarum Hungaricarum* који издаје Факултет друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Сегедину (Мађарска)
3. Члан уредништва часописа за преводну књижевност *Мостови* из Београда

VIг Чланство у (међународном) научном удружењу и домаћим установама културе:

1. Члан Међународног хунгаролошког друштва са седиштем у Будимпешти (Nemzetközi Hungarológiai Társaság)
2. Члан Матице српске
3. Члан Управног одбора Удружења књижевних преводилаца Србије

VIе Чланство у организационом одбору културне манифестације, чланство у жирију:

1. Члан Организационог одбора манифестације „Дани Корнела Сентелекија” у Сивцу
2. Председник и члан Жирија награде „Милош Н. Ђурић” коју додељује Удружење књижевних преводилаца Србије (од 2021. године).

VII Усавршавање:

1. Као стипендиста-истраживач и као студент постдипломских-магистарских студија на Филолошком факултету Универзитета у Београду, провео је један

семестар на Институту за угрофинске студије Филозофског факултета Универзитета у Бечу, академске 2002-2003 године.

VIII Просечна оцена у Анкетама о вредновању педагошког рада наставника (према предметима на сва три нивоа студија):

Основне академске студије (ОАС):	Просечна оцена у анкетама студената:
Увод у хунгарологију 1	4.61
Увод у хунгарологију 2	4.88
Мађарска књижевност 5	4.35
Мађарска књижевност 6	4.83
Мађарска књижевност 7	3.92
Мађарска књижевност 8	5.00
Мађарско-српске књижевне везе 20. века 1	4.79
Мађарско-српске књижевне везе 20. века 2	4.86
Теорија и техника превођења 1	4.30
Теорија и техника превођења 2	5.00

Мастер академске студије (МАС):	Просечна оцена у анкетама студената:
Спец. курс – Поетика Дежеа Костолањија	5.00
Ендре Ади и српска књижевност XX века	4.95

Докторске академске студије (ДАС):	Просечна оцена у анкетама студената:
Поетика савременог мађарског романа	5.00

ОЦЕНА НАУЧНОГ РАДА

Пређимо сада на оцену научног рада проф. др Марка Чудића. Прва особина његовог рада коју са задовољством желимо да истакнемо јесте изузетна обавештеност заснована на темељном познавању предмета истраживања и исцрпне научне литературе, са више језика. Ова одлика показује како се писању радова приступа акрибично и после темељних истраживања. Друга одлика је академски, резонерски тон и воља да се поступно, стрпљиво, распореде најважнија обавештења – колега Чудић с разлогом узима у обзир како код нас неке од ствари о којима говори неће бити тако

познате и да ваља дати додатна разјашњења. Тако се систематично припреми терен за две најважније етапе у обликовању научног прилога. Рекавши најважније никако не умањујемо значај прегледног, информативног дела радова и општу културолошку корист од способности да се прошири хоризонт сазнања из домена хунгарологије код нас, напротив, и то посебно истичемо, али у оцени научног доприноса узећемо у обзир највише академске функције радова. Прва је критички однос према постојећим сазнањима која надилази смирено усвајање достигнутог. Уз контрастирање и критичко објективизирање, у радовима колеге Чудића се јасно заузима став и води дијалог. Напокон, колега Чудић износи закључке до којих је дошао и који су допринос критике и тумачења.

Прво ћемо рећи нешто о научној монографији. Монографија на мађарском језику под необичним насловом *Áthangolódások,* позајмљеном и престилизованом из стручне музиколошке терминологије, који, ако се дословно преведе на српски, значи *Прештимавања*, садржи девет раније већ објављених радова, што на српском, што на мађарском језику (те библиографске податке о томе где је који рад из књиге раније објављен колега Чудић педантно наводи на крају књиге). Неки од тих радова, узети самостално, били су разматрани у претходном избору у звање колеге Чудића, те стога ова монографија као целина неће ући у разматрање за евентуални избор у више звање. Начелно, студије-поглавља у овој књизи могли би се поделити на две веће групе: на оне у којима се аутор бави туђим преводима и на оне у којима, често прилично самокритично, разматра проблеме с којима се суочавао у властитој књижевно-преводилачкој пракси. Монографија је тако и подељена, првих пет поглавља баве се традицијом и претходницима, док се у последња четири поглавља разматрају његове властите преводилачке дилеме. Прво поглавље монографије под насловом „*Стрма стаза* Данила Киша“ детаљно анализира, са критичком оштрицом, али благонаклоно и с дивљењем према учитељу, преводилачка решења тада младог Данила Киша коме је био поверен задатак да препевава стихове Миклоша Раднотија. С обзиром на то да је од Чудићеве прве ауторске књиге, *Данило Киш и модерна мађарска поезија*, и ове, четврте по реду, протекло једанаест година, ово поглавље знатно се разликује од поглавља у тој књизи посвећеног Кишовом односу према Раднотију – фокуси анализе померени су с версификацијског више на интеркултуралну раван. Следећа два поглавља баве се Тишмом као тумачем и преводиоцем мађарске прозе, где бисмо посебно желели да истакнемо треће поглавље, под насловом „О српском преводу романа *Бесудбинство*“, у којем колега Чудић, кроз низ солидно систематизованих примера показује због чега је управо Тишма, са својим односом према српском језику, у доброј мери успео да нашим читаоцима пренесе специфични атонални језик јединог мађарског књижевног нобеловца, Имреа Кертеса. Специфичне наставке или својеврсне тематске краке овога рада, а мимо ове монографије, можемо читати и у два Чудићева рада на мађарском језику, једном, у којем аутор пореди Кишово и Тишмино схватање језика, однос према основном „материјалу“ ове двојице сродних, па ипак антагонизованих, и на различит начин двојезичних (вишејезичних) аутора, „писаца трауме“ (рад под редним бројем 12), и другом, у којем се бави специфично језичком природом трауме младог Александра Тишме, који се у годинама учења нашао пред, како из његових дневника сазнајемо, радикалним занатским и егзистенцијалним избором (рад под редним бројем 17). У следећем, четвртом поглављу ове монографије Чудић се фокусира на анализу српског превода култног романа Антала Серба *Путник*

и месечина, први пут објављеног 1937. године, али на српски језик преведеног тек 2009. Чудић овде, кроз анализу одабира речи изузетног преводиоца Арпада Вицка, покушава да покаже због чега је, формулисано речима француског лингвисте и транслатолога Анрија Мешоника, превод специфична „повратна историјска спрега“ и шта се, у културолошком смислу, таквом спрегом добија и губи. Пето поглавље монографије показује Чудићево занимање за историју (мађарске) периодике и на овим нашим просторима: у њему се разматра један специфичан аспект – аспект теорије и критике превода – у новосадском часопису *Híd* (скраћена, српска верзија тог рада наведена је у конкурсној библиографији под редним бројем 19.) У последња четири поглавља монографије, како смо већ наговестили, кандидат открива, у једном споју научног и есејистичког стила, неке дилеме с којима се сам суочавао. Дела и ауторе који су прошли кроз његову преводилачку радионицу Чудић је поређао хронолошки, па се тако шесто поглавље монографије бави једним специфичним, и, са становишта естетске наглашености трагичног врхунца романа *Златни змај*, веома важним моментом дела, које је писац Деже Костолањи посебно подвукао тиме што је, наизглед једва приметно, прибегао нечему што иначе сам, као врхунски песник, декларативно, није сматрао корисним – уткивању риме у приповедну прозу. У седмом поглављу монографије Чудић се враћа на, још од Дантеовог времена, фундаментално (реторичко) питање: може ли се дело које је музичким склопом усклађено уопште превести, а да се у том процесу или не изгуби поезија (како је говорио Роберт Фрост) или не добије посве друго дело? Реч је, дакако, о познатој песми *Valse triste* једног од највећих мајстора за мелодију и ритам у богатој мађарској лирици, Шандора Вереша. Чудић у овом раду анализира, како сам донекле самокритично истиче, прилично неуспели покушај да ову песму преведе држећи се ритма, метра и парне риме оригинала. Последња два поглавља Чудићеве монографије баве се проблемима с којима се сам суочавао преводећи савремене и признате мађарске прозаисте. Један од њих двојице, Ласло Краснахоркаи, протеклих деценија постао је светски познат, признат, читан и тумачен писац, па се труд колеге Чудића у тумачењу овог аутора, и превођењу његових дела, мора посебно вредновати. Проблемима превођења романа *Меланхолија отпора*, с посебним нагласком на специфичну Краснахоркаијеву синтаксу (коју Чудић сагледава и у контексту светске књижевности, поредећи је и контрастирајући је с Бернхардовом и Сарамаговом синтаксом), као и с нагласком на прозни ритам и изненадне промене стилског регистра, бави се седмо поглавље монографије. О овим проблемима српски читаоци већ су имали прилике да се упознају у Чудићевој претходној монографији, *Четири огледа о Ласлу Краснахоркаију* (Филолошки факултет, Београд, 2016), која је разматрана за претходни избор у звање колеге Чудића. На неки начин се као својеврсни наставак овог поглавља монографије може читати и Чудићева студија на мађарском језику, објављена прошле године, у којој се аутор бави не само проблемима превођења Краснахоркаијеве књиге *Иде свет,* већ и проблемима превођења овог аутора уопште, сагледавајући и самеравајући, како сам каже, из транслатолошког аспекта „неуралгичне тачке“ Краснахоркаијеве новелистике (краћих прозних форми које је заправо тешко жанровски прецизно одредити) и у светлу превода ове, и не само ове Краснахоркаијеве књиге на неке друге језике (рад под редним бројем 21). У последњем, осмом поглављу своје монографије, Чудић се бави проблемима на које је наилазио преводећи збирку прича *Убица Л. М.* Ласла Мартона, посебно се фокусирајући на ризик превођења тзв. „говорећих имена“.

Идући даље редом којим је библиографија по научној категоризацији дата, чега ћемо се у овом извештају држати утолико што ћемо први рад који је наведен узети у разматрање, а онда га повезати и са другим радовима са којима он стоји у некој врсти научне, методолошке и проблемске везе, прво ћемо разматрати рад под бројем 1. у којем се расправља о „губитку језика“ код Домонкоша и Вегела. Рад је објављен на енглеском језику. Након што се изложи општи поглед и преглед мађарске књижевности настајале на територији Војводине, посебно око чувеног часописа *Új Symposion*, једна врло важна књижевноисторијска скица која је више од обавештености јер пројектује суд о месту и значају читаве ове продукције у историји савремене мађарске књижевности, професор Чудић показује „неку врсту двоструког језичког егзила“ (стр. 242) и скреће пажњу на специфичан изазов када је матерњи језик заправо друга врста страног језика на којем се ствара (стр. 243). Са посебним освртом на Делеза и Гатарија, Чудић затим, узимајући у обзир и Тишмин превод и оцену да је реч о „првом модерном урбаном роману“, стиже до Ласла Вегела да би истакао како се „мањинска“ и „рубна“ проза, виђена дакле у развијеној критичкој методологији, не заснива напором да се дочаравају локалне боје или постигне лингвистичка веродостојност, већ се остварује „сиромаштвом језика“ (стр. 248). Домонкош и Вегел су, по Чудићевој завршној оцени, обликовали заиста вредна уметничка дела од осиромашеног, субстандардног језика, што је у неку руку и одговор на Делезове и Гатаријеве пропозиције о мањинској књижевности.

Рад дат у приложеној библиографији под редним бројем 2, о „апокалипсовању“ (који није приложен у материјалу, али је лако доступан у крагујевачком зборнику), и радови 11 и 21 (објављен на мађарском), посвећени су Ласлу Краснахоркаију, аутору којег је Чудић преводио (превод књиге *Иде свет* наведен је у трећем делу библиографије, а ранији сусрети колеге Чудића са овим аутором били су део претходног изборног циклуса). Колега Чудић је за овај превод добио угледну награду „Милош Н. Ђурић“ за најбољи превод, а у овом изборном циклусу превео је и дела Магде Сабо *Даљине* и *Улица Каталин*, о којим делима је писао и у два поговора који прате ове преводе и који су наведени у другом одељку библиографије под бројем 4 и 6. Тренутак је да се каже како је своју библиографију професор Чудић обликовао одвећ строго, стриктно делећи категорије радова и тако помало утишао значај ових прилога и овог дела рада, који се, када је реч о мађарској књижевности и култури гледаној из перспективе српске књижевности, културе и српске филологије, морају више вредновати но што би то произлазило из формалних пропозиција тзв. научне категоризације. Рад на упознавању нашег читаоца и академске јавности са мађарском књижевношћу који се остварује преводима и неопходним пратећим текстовима, изузетно је битан и говори о профилу једног професора који је заступник целе једне блиске, а истовремено далеке, културе. Ови прилози су се могли разматрати и као поглавља, али будући да колега Чудић испуњава све критеријуме и без ових радова, ми ћемо их узети у разматрање у њуховом културолошком капацитету да бисмо боље заокружили реферат. Комисија зато, идући редом кроз радове, жели да истакне вредности и значај овог сегмента рада професора Чудића и напомене да се управо оцењујући овакве прилоге академски допуњује проста рачуница сабирања бодова категорисаних радова. То је потребно да би се истакла једна научна личност и целина њеног доприноса. Ови поговори имаће утицаја на српског читаоца и формирати лик мађарског писца у српској култури, а у томе је професор Чудић са лакоћом,

прегнантношћу израза и зрелошћу суда и излагања дао леп допринос. Три категорисана рада о Ласлу Краснахоркаију, међутим, и у овој строго научној диспозицији показују распон проблематике, од специфичних проблема превођења (радови 11 и 21), што је важна тема колеге Чудића која је обележила и његов ранији монографски рад о Данилу Кишу, разматран у ранијем изборном циклусу, до расправе о „потрази за смислом“ (рад број 2) коју овде нећемо детаљно вредновати јер није приложен у материјалу за избор, али о којој желимо да изразимо повољно мишљење.

Трећи рад у приложеној библиографији поставља проблемско питање о (раном) Лајошу Кашаку и зенитистичком барбарогенију, чиме се повезује са судом о томе како се проза Ласла Вегела и оно што се дешава са језиком код Домонкоша и Вегела не може свести на питање нео-авангардног експеримента. Након што нас поново врло лепо упозна са токовима рецепције и књижевне историје, уз доцнији осврт и на историју периодике којој Чудић увек посвећује пажњу, биће прокоментарисане неке основне одлике Кашаковог дела и ненаметљиво скренута пажња на сусрет са Паризом (у ком часу нас подсећа и на Данила Киша). Онда се посебно показује однос Кашака према Адију и стиже до преписке са Мицићем и односа мађарске и српске авангарде. У оцени тог односа колега Чудић наводи речи Имреа Борија и онда резолутно одбацује могућности механичког повезивања и поређења Кашака и Мицића да би се, уместо тог „натезања“ једне релације, потражио један општији хоризонт погледа на свет ове двојице „готово по свему различитих уметника“ (стр. 323). Уз поглед на ликовну уметност и уредничку праксу, колеги Чудићу је важан „антиелитизам“, што је оправдано с обзиром на питање барбарогенизма, односно Кашака као „барбарогенија у најави“ или „реализованог барбарогенија“ (стр. 326). Текст завршава духовитим позивом на полемику, али би се рекло да би корисно било да је пре тог позива изложено потпуније место барбарогенизма у историји идеја, и још више оцењен њен значај из перспективе постколонијалне критике. Овде је прилика да се колеги Чудићу уз све већ изречене комплименте изрекне и једна врста сугестије, да се степен уопштавања који је изванредно користан у успостављању и ширењу знања која повезују српског читаоца са стварима о којима зна недовољно, вреди упустити у детаљне, исцрпне херменеутичке захвате у којима би се том читаоцу дало још више простора за закључивање, а сумарне оцене продубиле и учиниле још више критички убедљивим.

„Хунгаролошка концепција Александара Тишме“, следећи наведени и приложени рад, као и радови 12, 17, и 1 у одељку 1б библиографије, везани су за овог великог српског писца који је градио посебно важне мостове између наших књижевности и култура, и кога Чудић с разлогом одмах повезује са Данилом Кишом. Тако се уз осврте на мађарске писце пореклом из Војводине, успоставља онај други велики и важан стуб на којем почивају ове релације, изванредно значајних српских писаца везаних за мађарску књижевност и културу. Студија професора Чудића прати Тишмин *Дневник*, завршни стваралачки чин овог писца, у којем је питање односа према мађарском језику, књижевности, култури и целини једне историјске релације, битан. Опредељењем за српскохрватски језик, подсећа колега Чудић на став Александра Тишме, мађарски језик остаје у простору интимности, снова, душевног живота. (стр. 127) Тешкоће са којима се суочава, али и чињеница да од овог избора не одустаје, стварају напетости које налазе и своје грубље изразе у неделикатним Тишминим

оценама које можда и нису писане сасвим интимно, већ са мишљу и у хоризонту једног става намењеног доцнијем деловању. Ипак, тај сусрет са одсутним језиком и хоризонтом неоствареності у језику који није матерњи него је научен и изабран, увод је у проблематику језика књижевности коју стварају апатриди (што Тишма, без обзира на овај резонантан став, није у сваком погледу). Тај суд се може поново повезати са проблематиком из прве разматране студије колеге Чудића, а овде се проблематика додатно расветљава напоменама о разлици овог положаја у односу на постколонијалну проблематику и питање неовангардизма (стр. 130), што је значајно. „Промена приповедачког ритма“, доцније „пулсирање ритма“ (стр. 131), стога је још значајнија. Колега Чудић, подсетивши већ на преводе са енглеског и немачког, указује на преводилачки Тишмин рад и посебно значај избора дела која Тишма преводи, све до завршног корака у превођењу Кертесовог *Бесудбинства*. Завршавајући преглед Тишминих хунгаролошких ставова, професор Чудић заузима становиште да иако се они нису уобличили у једну целину и дали довршену слику, они су ипак незаобилазни на свакој катедри за хунгарологију. (стр. 139)

У раду на мађарском језику који је у библиографији наведен под редним бројем 20, у дорађеној форми саопштења прочитаног на научном скупу одржаном на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду, а посвећеном успомени на академика Имреа Борија, једног од зачетника академских хунгаролошких истраживања у Југославији и Србији, колега Чудић разматра где је у Боријевим, тада пионирским, монографијама о Ђули Крудију и Дежеу Костолањију, граница између данас већ класичне „јереси парафразе“, онако како ју је својевремено формулисао Клинт Брукс, с једне, и луцидног књижевноисторијско-компаративистичког и поетичког увида, с друге стране. На можда помало и провокативан начин, колега Чудић у овом раду покушава да докаже да су ове две Боријеве монографије, које су у интелектуалној и књижевнонаучној јавности Мађарске остале релативно непримећене и слабо цитиране, заправо пример како се кроз парафразу ипак може доћи до релевантних поетичких и књижевноисторијских, компаративистичких увида. Колега Чудић сматра да таквих судова понекад нема, или има мало, у другим, тзв. „стандардним“ и данас често цитираним књижевноисторијски и биографски усмереним монографијама о овој двојици класика мађарске модернистичке прозе. Утолико се хоће показати како сазнање о књижевности није роб површног приступа методологији.

На јаку компаратистичку црту у раду колеге Марка Чудића још ћемо се вратити, сада ваља дати оцену неколико радова који дају преглед стања проучавања, као што је то рад под бројем пет посвећен погледу на развој неохеленских студија у Мађарској. Овај рад је, што је комисији познато, везан за један већи пројекат обликовања целовитог прегледа мађарске културне историје о којем ће, верујемо, ускоро тек бити речи. Ипак, већ као најаву за тај будући реферат о овој целовитој студији, можемо овде одмах рећи како је прегнантно и са посебном врстом лакоће добре обавештености која уме да нађе свој израз, пропедеутички, изложена историја развоја неохеленистике. Ова врста рада представља професора Чудића у једној посебно незахвалној позицији у којој, када се неко добро снађе као што то њему успева, сведочи о научној зрелости и ширини хоризонта могућности и познавања сопственог предмета. Јер, наступајући као историчар једне дисциплине, којом се сам не бави, колега Чудић показује како се од обавештености стиже до праве академске сувереності са којом он заступа

хунгарологију. Не улазећи у меритум саме неохеленистике, комисија зато са задовољством назначује како је овај преглед узорно написан и зато представља увод у читање већ поменуте целовите монографије која ће ускоро бити у нашим рукама и предмет новог оцењивања при избору у више звање, чији текст нам је рецензентски већ познат.

Прегледни карактер имају и радови 7, 10, 16, 19 и 2 у одељку 1б, од којих је рад под бројем 7 посвећен осврту на српску рецепцију мађарске књижевности у последњих неколико година у којем се посебно истичу улоге неуморних посвећеника какви су Сава Бабић и Арпад Вицко. Занимљива је дијалектика одјека њиховог рада у смислу разликовања одјека њиховог дела и одјека дела која су они преводили и промовисали, па тако и, рецимо, разлике у рецепцији Хамваша и Естерхазија, на коју колега Чудић с разлогом скреће пажњу. Са мање оправдања колега Чудић превисоко вреднује неких од критичара, налазећи ту некакву „маркантну личност“ (стр. 195) у којем налазу је прилично усамљен, који су писали о овим преводима, чиме се нипошто не жели умањити значај опредељености и воље да се о њима пише. С правом, међутим, у добром тону и балансу нужности да помене, јер се то и не може овде избећи, самога себе и истовремено да се од себе огради, професор Чудић пише о преводиоцу Чудићу, тако назначујући једну лепу линију преводилачког континуитета, што је сасвим оправдано. Могло се, можда, осим уколико је то нека врста имплицитног вредносног суда, овде поменути и још понеко име. Тако се комплименти упућени Тишми, Кишу и Јудити Шалго на другим местима у радовима колеге Чудића сусрећу са критичком оштрицом ове тишине. Одсуство оваквог говора, што помало подсећа на још једну могућност унакрсног повезивања са тематиком одсуства језика, заправо јесте критички говор. Но ту ћемо се зауставити не терајући текстове колеге Чудића да кажу и оно што не говоре, задовољавајући се корисношћу оваквих прегледа, јер они охрабрују и оне који прате мађарску књижевност у преводима, што је такође једна врста задатка који стоји пред оним ко је академски најпозванији да развија и негује такав дијалог. Могло би се рећи да је ово место на којем се професору Чудићу може одредити и један вредан задатак, да у наредном периоду свог рада подстакне и окупи критичаре и професоре, по свом избору, који би се осврнули на нека од најзначајнијих дела мађарске књижевности која смо у последњих неколико деценија добили.

Преглед четири деценије војвођанског дечијег и омладинског листа *Jó Pajtás* сведочи о разноликим интересовањима и капацитетима колеге Чудића и има исте особине сигурног излагања историје целе једне епохе после Другог светског рата, која као најшири хоризонт једне савремености има посебну улогу у његовим радовима. Важност, назовимо их тако, „малих историја“ често се превиђа, посебно када је реч о периодима који су ближи нашем времену, па ову активност професора Чудића такође ваља истаћи јер је она допринос некој врсти демократизације културе: прагматички учинак медија и различитих платформи културног деловања не треба испустити из вида. Ситнији прилог својој великој теми истраживања проблема преводилаштва дао је колега Чудић освртом на теорију и критику превода у часописис *Híd* (уредно означене као модификовани рад објављен на мађарском 2014. године) од првог транслатолошког рада Тибора Папа, преко радова Имреа Борија који се издвајају, до надахнутог есеја Ота Толнаија. На овакву врсту осврта, након што је истакнут рад Имреа Борија о делу Иве Андрића „у огледалу мађарске књижевности“ (стр. 79), професор Чудић даје

преглед читања Андрићевог дела у тематском броју *Ex Symposiona*. Идући од радова Иштвана Фрида, који показује однос фолклорног и модернистичког, преко хиперкритичког читања Петра Милошевића, од којег се Чудић на фин начин дистанцира, стиже се до тематског броја часописа објављеног 2007. године. Показујући отклон Беате Томке од погледа какав представља Фрид, Чудић лепо користи свој отмен, академски приступ да изрази критичке дилеме, дајући поглед на различита тумачења и различите углове гледања рецимо Жанића , Хоже или Казаза, или Фараго, Неделко и Радич, проширујући поглед на рецепцију Андрића и текстом Ласла Мартона објављеном у другом часопису. Ова студија тако уводом и завршетком надраста академски приказ једног тематског броја, а ограда дата у последњем одељку која је израз академске скромности – таквих аутокоментара има и на другим местима – може се преокренути и у подстицај да се, када то прилике допусте, да целовита студија о односу мађарске критике и културе према неколицини најзначајнијих српских писаца. На овај рад о Андрићу ослања се и рад на мађарском језику под редним бројем 22, с тим што је, будући да је ова студија (чији наслов би у преводу на српски језик гласио „Језички и књижевни идентитет(и) Иве Андрића у светлу новије јужнословенске и мађарске рецепције“) намењена пре свега мађарским читаоцима, нагласак овде стављен на најновије „ратове“ око Андрића, односно на критику примарно политички, а не поетички усмерених тумачења, те како то све и на који начин утиче и може утицати на евентуална новија мађарска читања Андрића, где се и сама та мађарска читања деле према перспективама које се међусобно разликују. Уз такву поделу најзначајнијих тумача, дат је и поглед на Андрића из пера самих савремених мађарских писаца (историјских) романа, који су о Андрићу или писали на есејистички начин (Ласло Мартон) или су пак мотиве његових дела или саме елементе Андрићеве приповедачке технике уткивали у властити романсијерски опус (Ласло Дарваши).

Још један велики српски писац дошао је у средиште пажње професора Чудића у његовом раду у којем је Милош Црњански узет у разматрање уз великог, и код нас нажалост можда још увек недовољно цењеног и усвојеног, Дежеа Костолањија, у раду под бројем 9, који је први од неколико радова који узимају у разматрање по два аутора. Такви су и радови 12, 13 и 17, који, као и упоредна анализа Костолањија и Црњанског, сведоче непосредно о двоструком компаративизму колеге Чудића. Он није, дакле, само везан за односе двеју култура које су у његовом главном фокусу истраживања (премда се он креће, када то прилика захтева, дакле скрупулозно и не разбацујући се обавештеношћу, и кроз домене других култура), већ тај компаративистички нерв, подржан преводилачким искуством и традуктолошким интересима, води унутрашњем удвајању. Тако су две културе у неким од ових радова упарене и погледима на два писца, који сину нужно из различитих култура, па то показује како је тај компаративизам посебан, а не само изведен из напоредног сагледавања мађарске и српске књижевности и културе. Одлучивши се за путопис, колега Чудић помало наставља своја ранија истраживања везана за путовања, као што је тема путовања (рецимо у Париз) већ била приметна у његовом тумачењу. Крећући од теоријског дискурса постколонијалне критике, изреком Саида и Тодорове, разликовања централног и рубног (што обнавља и питања из других радова), колега Чудић поставља основу за ову анализу (и даје нам за право што смо на другом месту поменули као могућност која је у његовом раду већ осведочена и која се и тамо могла искористити). Од погледа на Костолањијеве путописе какве су дали Бенги и Сирак, стиже се до

његових „Београдских слика“ и њихове оцене код Гвоздена, врло обазриво сенчећи како се односити према критичким тоновима из овог путописа. Путовања по Француској, Немачкој, Енглеској, дају Костолањију прилике да сагледа сву „потонулост“ Европе, а у исти мах отварају природно самеравање са другим и другачијим погледима, насталим у истим годинама, на ове европске духовноисторијске колико и тополошке пределе. На путописе Црњанског колега Чудић прелази у другом делу рада, мада је ово одвајање, можда, могло и да се ублажи. Чудић бира само „путописе са истинским књижевним претензијама“ што је за њега сасвим неуобичајено оштар суд, и при томе не сасвим одржив у том облику, јер су се репортаже и чланци могли и на другачији начин разликовати од генуиних путописа. Путовања по Италији, Француској и Немачкој, књижевна дела која високо стоје у историји српске књижевности, Чудић сагледава уз помоћ данас актуелне, али можда у савременим размишљањима понекад и пренаглашене, категорије Другог. Тај приступ је наравно и оправдан и теоријски фундиран, али може да да неку врсту предзнака оној перспективи која узима у обзир колективитет и општост. Разлика искуства пораза, и тријумфа који није у сваком погледу сопствени, ствара неку врсту инхерентне напетости коју је ова анализа могла и детаљније да истражи, као што би реч стереотип уз *Љубав у Тоскани* вероватно било боље изоставити иако није усмерена на Црњанског. Уклапајући оба аутора у једну тенденцију путописа између два светска рата (стр. 56) колега Чудић издваја историјскопоетичку црту као основ повезивања. Стереотип о радном Немцу (стр. 59), међутим, можда је требало упоредити управо са искуством одбијеног пораза и последицама онога што Црњански са таквом изузетношћу обликује: припремама за будућност, која знамо каква је била. Завршетак анализе опет приближава ону тему провинцијалности која је већ била отворена у редовима о Костолањију (стр. 60). Уз разлику целина које су грађене као засебни блокови, и фрагмената и некохерентности (стр. 62), разлику лиризма, индивидуе и колектива, или модернистичке сличности, ово води колегу Чудића до, како сам примећује, оксиморона о „једносмерном дијалогу“ (стр. 63) који је, наравно, потребно разумети из перспективе уводних напомена о постколонијалној критици. Имају их на уму, и рад који са овом студијом дели уводне напомене и основна полазишта, онај о слици Низоземске у путописима Костолањија и Ержебет Јухас, добија нову динамику. Овде се више истиче Костолањијева иронија (стр. 35), а спрам ње поставља „веома нестандардни, постмодернистичким цитатима и рефлексијама засићени путопис“ Ержебет Јухас, код које се запажа и „беспомоћна аутоиронија“. (стр. 36). Дијалог са Атилом Јожефом гради трећи угао овог троструког корелационирања. Тријанонски комплекс и топос губитка (стр. 39-40), чија оцена се у речима умирућег Костолањија понавља као и у претходном раду, овде је подлога за оцену о „другој посттријанонској генерацији“ и младост проведену у Југославији, што низоземски путопис чини још више, и болније, антиподним. То је, рекло би се, нека врста обликоване вредности, и било би занимљиво да се колега Чудић упустио у даљу расправу о овим проблемима које је издвојио и истакао.

Слика Београда јавља се и у путопису Ласла Ч. Саба у раду број 15, и она је у уводу повезана управо са Костолањијем. *Београдске јорговане* из 1939. такође не одликује „претерано благонаклон однос“ према томе што се у Београду види. (стр. 130). Ч. Сабо је, каже Чудић, много сведенији, економичнији, „сувљи“, са мање путописне деиксе, али и са више есејистичких пасажа и особеним анализама историјских околности. (стр. 131) Док Костолањи, што овде Чудић први пут отворено

износи, извлачи закључак о наводној супериорности мађарске културе (стр. 133), Ч. Сабо се критички односи према овом комплексу више вредности. Чудић издваја и „мали трактат“ о српско-хрватским односима (стр. 136) и закључни део рада препушта речима самог путописца о стварима историје и политике. Можда је та фигурација јоргована у предвечерје рата довољно речита сама по себи, а можда би и анализа онога што је овде назначено, али није и анализирано, дала занимљиве резултате.

У кризним тренуцима, како нас историја хуманистике учи, ипак се тражи реч истакнутих интелектуалаца и великих стваралаца. Зато је посебно интересовање привукао рад о Шандору Мараију који следи и који је организацијом овог реферата стигао на крај, иако је у библиографији дат под редним бројем 8, но он у нечему стоји сам за себе, јер се у њему другачије приступа „огромној пишчевој амбицији – да буде морални и интелектуални критичар и цензор европске културе“ (стр. 232). Путовање и боравак у Француској, долазак у Лондон, дају овом раду једну подлогу путовања која га може лако повезати са путописношћу, али овде је битнија амбиција великог мађарског писца коју треба разумети у контексту одређеном након свега што је речено о колективистичкој позицији Црњанског или о критичким оценама других мађарских аутора. „Дух није, изгледа, могао однети победу над варваризмом“ па осим оцене прилика стоји и неко „готово мазохистичко пребацивање себи и својој класи“ (стр. 236), напомиње Чудић, што су далекосежне оцене. Приповедач *Патролирања Западом,* дакле циља мислити о расколу *патролирања* и *потонућа*, о релацији пре свега Костолањија и Мараија, са лакоћом градећи ефектне реминисценције, а сам Мараи, како га види Чудић, „иза сваког наизглед рутинског геста савремене цивилизације уочава митску, архетипску основу“ (стр. 236), не падајући у патетичне тираде и патетику јер лична археологија гради неку врсту штита имагинације. (стр. 237) Тако Мараи, којем је умирући Костолањи поверио мисао о тријанонском болу мађарских писаца и културе, долази напослетку до чврсте везаности динамичког грађанства за место порекла (стр. 239). Оштра критика негативних појава у друштву и пада писца из узвишености у живот котерија и интереса уместо стваралаштва, то Мараи мири са иронијом судбине у избеглиштву – „опасност, рад, дубока усамљеност и смрт“, како каже сам писац. Свему се, што је друкчији израз открића везаности за порекло, супротстављања „ипак-морал“ . Далеко од класичног романа и конвенционалног путописа, ова поетичка *патрола* је израз у којем погледи аутора на свет, себе и стварање добијају нов, ефектан и уметнички изузетан поетички облик. Оставили смо овај суд за крај нашег прегледа не само зато што је распоред текстова по везама које између њих постоје на то упућивао, већ и зато што се овде обликује један став активизма, хуманистичке воље и стваралачке опредељености који је вредан пажње и који мањинској позицији у *изванделезовскогатаријевској* формулацији даје неке епистемолошке, естетичке и хуманистичке могућности које су, како то и Тишма на другом месту износи (што се разликује од оних напомена које је колега Чудић истакао), нека врста посебне ситуације, посебне прилике и готово би се могло рећи привилегије терета судбине. Нешто од те привилегије тешкоћа и терета пада на сваког стручњака који се у једној скромној средини бави далеким а важним питањима, и то је уз похвалу и бодрење истовремено и оно што ова комисија очекујући избор у више звање професора Марка Чудића жели да млађем колеги са очигледном наклоношћу овде пренесе.

ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Комисија сматра да је ванредни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду др Марко Чудић не само испунио све услове предвиђене законом и статутима, већ да имамо у њему поузданог професора који вредно и посвећено ради са студентима, стручњака који гради мостове између култура и открива нове ауторе и преноси, не жалећи труда, сазнања о мађарској и српској књижевности из једне у другу културу, чиме је стекао велику компаративистичку компетенцију. Професор Чудић је вишестрани стручњак за мађарску књижевност и културу, за превођење (као преводилац и као традуктолог), познавалац опште књижевности и компаратистике, и својим радовима је посведочио и добро владање савременом српском књижевношћу и интересовање за њу. Са добрим теоријским основама, разложно пишући и академски износећи своја сазнања, способан да се изрази прегнантно и врло акрибично, показујући респект према досадашњим тумачењима и бавећи се не само врхунцима књижевности већ и другим питањима када то прилика захтева, имајући успеха у научном и педагошком раду и делујући као драг колега и члан колектива Филолошког факултета, колега Марко Чудић заврређује и више од овог реизбора. Комисија верује да би, рецимо после објављивања једне преко потребне целовите монографије у коју смо већ имали увид у рукопису, могао да се распише и конкурс за редовног професора, који би битно допринео даљем раду Катедре и Факултета. Тим речима Изборном већу, захваљујући се на поверењу што смо изабрани у ову Комисију, топло препоручујемо колегу Марка Чудића за избор у звање ванредног професора.

Детаљан увид у радове колеге Марка Чудића, ванредног професора на Катедри за хунгарологију, показао је вредности, квалитете научног и педагошког рада, те интензивног и широког културног деловања кандидата, на основу чега је могућно да Комисија изрекне и свој закључни суд и са задовољством предложи да се на основу расписаног конкурса колега Марко Чудић **изабере у звање ванредног професора**.

У Београду, 22. 2. 2022.

КОМИСИЈА:

Др Александар Јерков, редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду, председник Комисије

Др Корнелија Фараго, редовни професор у пензији Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду

Др Ева Бањаи, редовни професор Факултета за стране језике и књижевности Универзитета у Букурешту